

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundhedsudvalg

Dato: 28-06-2021
Enhed: FOPS
Sagsbeh.: DEPCFMA
Sagsnr.: 2108157
Dok. nr.: 1781438

Folketingets Sundhedsudvalg har den 28. april 2021 stillet følgende spørgsmål nr. 1200 (Alm. del) til sundhedsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Per Larsen (KF).

Spørgsmål nr. 1200:

”I forbindelse med finanslovsaftalen for 2020 blev det besluttet at hæve afgiften på tobak, så en pakke cigaretter (20 stk.) i gennemsnit skulle koste ca. 55 kr. fra 1. april 2020 og koste ca. 60 kr. fra 1. januar 2022. Vil ministeren komme med en vurdering af, hvor stor effekten vil være på børn og unges forbrug af cigaretter, hvis man hæver prisen på en pakke cigaretter til henholdsvis 60 og 65 kr. pr. 1. januar 2022, og oplyse, hvor mange færre unge der vil ryge i de forskellige scenarier?”

Svar:

Sundhedsministeriet har til brug for min besvarelse af spørgsmålet indhentet følgende bidrag fra Sundhedsstyrelsen, som jeg kan henvise til:

”Til besvarelse af SUU alm del spg 1200 om effekten af en pris på cigaretter på hhv. 60 og 65 kr. på børn og unges forbrug af cigaretter har Sundhedsstyrelsen indhentet bidrag fra Statens Institut for Folkesundhed, der foretager beregninger af denne karakter for Sundhedsstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen skal understrege, at det er vigtigt at være opmærksom på de generelle forudsætninger, der ligger til grund for bidrag til SUU alm del 1200, når estimater fra nedenstående benyttes. De generelle forudsætninger, der ligger til grund for indeværende svar, er de samme forudsætninger som i svarene på SUU alm. del spg 362 (2019/2020) og SUU alm del spg 1201 (2017/2018).

De generelle forudsætninger, der ligger til grund for indeværende svar.

For at kunne estimere betydningen af ændringer i pris på cigaretter for tobaksforbruget i Danmark, kræver det, at der foretages antagelser om effekten på efterspørgslen ved ændringer i pris; priselasticiteten. Der er kun meget få empiriske studier af pris-sensitiviteten af tobaksefterspørgslen og -forbruget i Danmark. Et studie estimerer på baggrund af aggregerede danske data priselasticiteten til at ligge mellem -0,26 og -0,56. Det begrænsede antal danske studier på området betyder, at indeværende besvarelse baseres på udenlandske studier. Det bemærkes dog, at resultaterne fra det danske studie er helt i overensstemmelse med priselasticiteterne estimeret i de udenlandske studier.

Forskning fra flere forskellige højindkomst lande finder, at en stigning i prisen på tobak på 10 pct. overordnet set vil reducere det samlede tobaksforbrug i den generelle

befolkning med mellem 2 pct. og 5 pct. (gennemsnitlig reduktion på 4 pct.). Nedenstående beregning gælder for unge i aldersgruppen 16-24 år. Da forskning har vist, at betydningen af en prisstigning på tobaksforbrug varierer afhængigt af aldersgruppe, anvendes i besvarelsen en segmentspecifik priselasticitet for unge på -1,5, hvilket er den samme som i besvarelsen af spørgsmål 1201, 2017-2018 og 362, 2020.

For at kunne estimere betydningen af ændringer i pris på cigaretter for tobaksforbruget i Danmark, kræver det, at der foretages antagelser om effekten på efterspørgslen ved ændringer i pris; priselasticiteten. Der tages forbehold for følgende:

- Forskelligheder i rygegruppens demografiske og socioøkonomiske sammensætning på tværs af studier.
- Forskellige udgangspunkter for prisen på tobak på tværs af studier. De bagvedliggende studiers prisudgangspunkt (herunder anvendte prisstigninger) kan således variere fra det danske udgangspunkt med deraf følgende variation i priselasticiteten.
- Der er ikke systematisk taget højde for betydningen af grænsehandel, illegal handel eller substitution (skift i forbrug fra cigaretter til et andet tobaksprodukt) på tværs af studierne. Hvis en del af den indenlandske efterspørgsel erstattes af grænsehandel, illegal handel eller substitution ved indførsel af en prisstigning på cigaretter, kan dette føre til en overestimering af prisfølsomheden.
- Forskellige studiedesigns og data anvendt. Størrelsesordenen af priselasticiteten vil afhænge af om de pågældende studier udgøres af makroundersøgelser indeholdende data på aggregeret niveau eller observationelle individbaserede undersøgelser, hvor individers rygeadfærd er observeret og målt over tid.
- Eventuelle øvrige tiltag på tobaksområdet indført i perioden, som ligeledes kan have betydning for tobaksforbruget. Her kan det således være vanskeligt at adskille effekterne af de gennemførte tiltag.

Desuden skal det bemærkes, at der i beregninger til indeværende svar, ikke er taget højde for latenstid i effekten af prisstigningen i 2020 på rygeforekomsten.¹

De beregnede estimater bør således anvendes med disse forudsætninger taget i betragtning.

I nedenstående beregninger antages desuden en lineær priselasticitet, dvs. at den marginale ændring i forbruget er den samme uanset ved, hvilket prisniveau effekten af en prisændring undersøges. Der tages således ikke højde for ikke-lineære forbrugskurver/-mønstre, herunder aftagende effekt.

Der anvendes rygeprævalenser fra undersøgelsen *§RØG – en undersøgelse om tobak, adfærd og regler (§RØG)*, som er indsamlet blandt danske unge i alderen 15-29 år i februar og marts 2021. Undersøgelsen har til formål at monitorere tobaksforbrug blandt danske unge, og de anvendte data er de senest indsamlede danske data på området. Indeværende besvarelse tager udgangspunkt i data for de 16-24-årige fra

¹ Der er tale om et nyt forbehold ift. beregninger til SUU alm. del spg 362 (2019/2020) og SUU alm del spg 1201 (2017/2018) jf. at disse to bidrag lå før prisstigningen i 2020.

SRØG, da det var denne aldersgruppe, der blev foretaget beregninger på i svarene til hhv. SUU alm. del spg 362 (2019/2020) og SUU alm del spg 1201 (2017/2018).

Beregninger til SUU alm del 1200

Besvarelsen omhandler to scenarier, hvor prisen på en pakke cigaretter i Danmark stiger til hhv. 60 og 65 kr. Der arbejdes ud fra en gennemsnitlig førpris på en pakke cigaretter, på tværs af cigaretmærker, på 55 kr. Det svarer til prisstigninger på hhv. 9,1 og 18,2 pct.

Ifølge SRØG – en undersøgelse om tobak, adfærd og regler fra 2021 ryger 17,8 pct. af danske unge (16-24 år), hvilket svarer til ca. 115.610² i aldersgruppen. Her indgår både unge, der ryger lejlighedsvist, og unge, der ryger dagligt. Et amerikansk studie har foreslået en priselasticitet blandt unge på -1,5.

En gennemsnitspris på 60 kr.

Med udgangspunkt i en priselasticitet på -1,5 vil en prisstigning på tobak på 9,1 pct. medføre et fald i rygning på 13,7 pct. Det amerikanske studie lægger en tredjedel (-0,56) af effekten til prævalensen og to tredjedele (-0,94) til forbruget. Dvs. at 4,6 pct. vil være relateret til et fald i prævalensen (andelen af personer, der ryger), og de andre 9,1 pct. til et fald i forbrug (antal cigaretter, der ryges). Hvis dette antages at gælde blandt unge i Danmark, vil en prisstigning på 9,1 pct. (svarende til en gennemsnitspris på 60 kr.) betyde at: 5.318 af de 16-24-årige, der ryger, forventes at stoppe.

En gennemsnitspris på 65 kr.

Samme beregning udført på baggrund af en prisstigning på 18,2 pct. (svarende til en gennemsnitspris på 65 kr.) viser, at dette vil betyde at 10.521 af de 16-24-årige, der ryger, der ryger, forventes at stoppe.

Generelt

I tråd med beregningerne fra SUU alm. del spg 362 (2019/2020) og SUU alm del spg. 1201 (2017/2018) har det ikke været muligt at beregne, hvor stor en andel af de unge, der ryger, som vil reducere deres forbrug og hvor mange, der vil fastholde deres forbrug uændret. Det er ikke muligt at vide, hvorvidt det er hele den resterende ryge-population, som reducerer deres forbrug en smule eller om det udelukkende er en mindre andel af de unge, der ryger, der nedsætter forbruget markant. Der er i beregningen ikke taget højde for substitution til andre tobaks- og nikotinprodukter. Det bør igen fremhæves, at der er tale om beregninger, som ikke kan betragtes som egentlige forudbestemmelser, men snarere som et eksempel på, hvad der kunne ske, hvis prisen på tobak stiger med hhv. 9,1 og 18,2 pct.”

I forlængelse heraf har Statens Institut for Folkesundhed oplyst:

”Øgede tobaksafgifter

Der mangler opdateret og lokal viden om prisens betydning for tobaksforbruget blandt unge. Data i SRØG-undersøgelsen er designet til at kunne belyse dette i relation til danske unge.

² Danmarks Statistik viser, at der i 2021 var 649.493 unge i aldersgruppen 16-24 år.

Det belyses blandt andet, hvorledes øgede tobaksafgifter påvirker unges brug af produkter i forskellig prisklasse, det vil sige brugen af billige vs. dyrere mærker, brugen af forskellige typer af tobaks- og nikotinholdige produkter, samt hvorvidt forbruget flyttes fra én type af produkt til et andet, såfremt prisen ikke hæves lige meget på alle typer af produkter.

For at undersøge hvem og i hvilket omfang der reageres på prisændringer, spørges der endvidere til de unges risikopfattelse og risikoadfærd, tidspræferencer, planlægningshorisont og selvkontrol. Ud fra dette tilstræbes det at kunne estimere en aktuel priselasticitet for danske unge. Dette arbejde ligger nogle år ude i fremtiden, idet det kræver flere på hinanden følgende dataindsamlinger.”

Med venlig hilsen

Magnus Heunicke / Camilla Friborg Madsen